

Na podlagi 109. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21 in 58/23) je Državni zbor na seji dne dd. mesec 2023 sprejel

Resolucijo o dolgoročni miroljubni rabi jedrske energije v Sloveniji

»Jedrska energija za prihodnost Slovenije«

Uvod

1. Zanesljiva energetska oskrba, energetska neodvisnost in trajnostni razvoj v okviru izzivov zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in ohranjanja okolja so ključne prioritete pri prehodu v nizkoogljično družbo.
2. Slovenija je jedrska država z razvitim jedrskim programom in pripadajočo infrastrukturo. Jedrska energija je pomemben vir energije, ki ima izjemen potencial za proizvodnjo velikih količin električne energije z minimalnimi emisijami toplogrednih plinov ter ima pomembno vlogo pri uresničevanju ciljev blaženja podnebnih sprememb.
3. Obratujoča jedrska elektrarna Nuklearna elektrarna Krško d.o.o. z več kot 40 letnim obratovanjem upošteva merila jedrske varnosti, stabilnosti obratovanja in poslovne učinkovitosti dokazuje, da jedrska energija pomembno znižuje vplive na okolje in povečuje stabilnost oskrbe ter znatno pripomore k zmanjševanju energetske uvozne odvisnosti države.
4. Jedrska energija je bila s strani Evropske komisije pripoznana in vključena med tehnologije, ki jih taksonomija Evropske unije določa kot trajnostne in ki bistveno prispevajo k trajnostni rabi ter varstvu vodnih in morskih virov, prehodu na krožno gospodarstvo, preprečevanju in nadzorovanju onesnaženja ter varstvu in ohranjanju biotske raznovrstnosti in ekosistemov.
5. Državni zbor Republike Slovenije je na seji dne 28. junija 2023 sprejel Resolucijo o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (ReSPR50), ki določa, da se v okviru celovite preučitve možnosti dolgoročne energetske izrabe jedrske energije vključno z gospodarskimi, družbenimi in okoljskimi vidiki rabe jedrske energije v energetske namene, preučijo prostorske možnosti za pridobivanje energije v jedrskih napravah.
6. V skladu z OdsUKND je izgradnja novega bloka jedrske elektrarne strateškega pomena za dolgoročno in zanesljivo oskrbo Republike Slovenije z električno energijo in za prehod v nizkoogljično družbo.

7. Namen te resolucije je zagotoviti jasen in zavezujoč okvir s smernicami za dolgoročno rabo jedrske energije v Republiki Sloveniji, ki bo prispevala k energetske neodvisnosti, oskrbi in varnosti, zmanjševanju emisij toplogrednih plinov ob sočasnem ohranjanju narave in biotske raznovrstnosti ter trajnostnemu razvoju države.
8. Zanesljivost oskrbe odjemalcev z električno energijo postaja vse resnejši izziv za nacionalna gospodarstva. Nedavni geopolitični dogodki in energetska kriza poudarjajo pomembnost zagotavljanja zanesljive oskrbe z energijo. Posledični porast cen energije in energentov je neenakomerno vplival na dostopnost energije za različne socialne kategorije. Čeprav so vlade različnih držav sprejele različne ukrepe za omilitev učinkov, so posledice še naprej prisotne, kar vpliva tako na standard življenja kot na gospodarstvo. Zato postaja razvoj močne in v prihodnost usmerjene nacionalne energetske politike ključen za učinkovito naslavljanje teh kompleksnih dinamik.
9. Državni zbor Republike Slovenije meni, da je zaradi vsega navedenega potrebno kreirati energetske politiko in oblikovati smernice za dolgoročno, trajnostno in odgovorno izrabo mešanice jedrske energije in obnovljivih virov.
10. Državni zbor Republike Slovenije se zavezuje k transparentnemu, odločnemu in vključujočemu procesu oblikovanja zakonodaje in politike miroljubne rabe jedrske energije, ki temelji na odličnih obratovalnih kazalcih, izkušnjah, znanstvenih raziskavah, varnostnih standardih ter široki podpori javnosti. Hkrati prepoznava potrebo po celoviti prenovi nacionalnega jedrskega programa z vključitvijo vseh deležnikov, tudi inštitucij šolskega sistema, raziskovalnih organizacij, investorjev, gospodarstva, nevladnih organizacij ter splošne javnosti z namenom pospešitve izgradnje jedrskih novogradenj.
11. Z namenom dolgoročne varne in učinkovite uporabe jedrske energije ter s tem okoljske in ekonomske vzdržnosti Državni zbor Republike Slovenije s sprejemom te resolucije izkazuje podporo ter podaja temeljne usmeritve vsem deležnikom v procesu njene uporabe in širitve kapacitet.

Ugotovitve

12. Republika Slovenije je članica Evropske skupnosti za atomsko energijo. V skladu s 1. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo je naloga članic z ustvarjanjem razmer, potrebnih za pospešeno vzpostavljanje in razvoj jedrske industrije, prispevati k dvigu življenjske ravni v državah članicah.
13. Skladno z 2. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo je Slovenija zavezana k spodbujanju jedrskih naložb, promociji raziskav in zagotavljanju pretoka informacij.

14. Trendi elektrifikacije, digitalizacije in defosilizacije skupaj z gospodarsko rastjo v razvitih državah nakazujejo podvojitev rabe električne energije do leta 2050.
15. Z nacionalno strategijo izstopa iz uporabe premoga za proizvodnjo elektrike najkasneje do leta 2033 prepoznavamo tveganje za visoko stopnjo uvozne odvisnosti.
16. Z razvitim jedrskim programom in pripadajočo infrastrukturo imamo podlago in zaupanje za širitev jedrskega programa s ciljem dolgoročne uporabe jedrske energije in izvedbe investicij v jedrske novogradnje.
17. Jedrska energija omogoča zanesljivo, varno in stabilno oskrbo z električno energijo, kar je ključno za zagotavljanje energetske neodvisnosti, oskrbe, varnosti in delovanje družbe.
18. V času energetske krize jedrska elektrarna skupaj z ostalimi domačimi viri pomembno prispeva k večji dostopnosti in konkurenčnosti električne energije za slovenska gospodinjstva in gospodarstvo.
19. Jedrska energija omogoča znatno zmanjševanje emisij toplogrednih plinov v sektorju proizvodnje električne energije ter s tem bistveno prispeva k ohranjanju narave in biotske raznovrstnosti.
20. Jedrska energija omogoča družbeno, ekonomsko, okoljsko in prostorsko vzdržno preobrazbo energetike za uresničitev podnebne nevtralnosti in ciljev trajnostnega razvoja.
21. Jedrska energija omogoča zmanjšanje uvozne odvisnosti, tudi od uvoza fosilnih goriv ter tako krepi energetske neodvisnost države.
22. Ministrstvo, pristojno za energijo, je dne 19. 7. 2021 družbi GEN energija d.o.o. izdalo energetske dovoljenje za energetski projekt Jedrska elektrarna Krško 2, ki se bo nahajala na gorvodni lokaciji ob obstoječi jedrski elektrarni.

Smernice

23. Državni zbor Republike Slovenije podpira prioriteto vključitev dolgoročne miroljubne rabe jedrske energije v energetske in ostale nacionalne strategije.

24. Državni zbor Republike Slovenije podpira širitev uporabe jedrske energije z izgradnjo nove jedrske elektrarne kot projekt državnega pomena.
25. Državni zbor Republike Slovenije bo podpiral vse aktivnosti za dolgoročno varno obratovanje Nuklearne elektrarne Krško d.o.o. vključno s sprejemom primernih ukrepov za zagotovitev finančnih sredstev za jedrsko varnost, podporo za zagotavljanje zadostnega števila kadrov, podporo raziskovalnemu, razvojnemu in izobraževalnemu delu jedrskih tehnologij ter varnemu shranjevanju jedrskih odpadkov.
26. Državni zbor Republike Slovenije bo podpiral vse postopke in uporabo vseh izkušenj za čimprejšnjo optimalno izgradnjo jedrskih novogradenj tudi na področju malih modularnih reaktorjev, ob zagotavljanju neodvisnega nadzora izvajanja investicije.
27. Državni zbor Republike Slovenije poziva pristojne institucije k preverbi tehničnih zmožnosti jedrskih novogradenj, tako za raziskovalne namene, proizvodnjo elektrike kot tudi za potrebe energetske intenzivne industrije in hibridno delovanje, npr. proizvodnjo toplote, pare, vodika ali v kmetijske namene.
28. Državni zbor Republike Slovenije podpira vzpostavitev primerne organizacije za izvedbo nalog investorjev in omogoča investorjem zadostna sredstva in kadre, z namenom učinkovitega obvladovanja tveganj.
29. Državni zbor Republike Slovenije poziva vse deležnike, da postopke pripravljalnih aktivnosti za jedrske novogradnje obravnavajo prioritarno.
30. Državni zbor podpira pripravo posebnega zakona za jedrske novogradnje.
31. Državni zbor Republike Slovenije poziva vse deležnike, da za potrebe razvoja nacionalnega jedrskega programa pravočasno zagotovijo zadostno število kompetentnih kadrov.
32. Državni zbor Republike Slovenije si bo prizadeval za razvoj kadrov, potrebnih za doseganje ciljev varne, zanesljive ter konkurenčne uporabe jedrske energije.
33. Državni zbor Republike Slovenije bo vzpodbujal kadrovske in organizacijske okrepitve tam, kjer bo to ključno prispevalo k učinkovitem izkoriščanju jedrske energije.

34. Državni zbor Republike Slovenije bo usmerjal sredstva v raziskovalne in razvojne programe, potrebne za izvajanje raziskav, razvijanje znanja in kompetentnosti domačih raziskovalnih inštitucij.
35. Državni zbor Republike Slovenije poziva pristojne institucije k posodobitvi zakonodajnih okvirjev in regulative s ciljem optimalne in učinkovite izvedbe investicij v jedrske novogradnje.
36. Državni zbor Republike Slovenije poziva pristojne institucije k pregledu modelov financiranja v jedrske novogradnje s ciljem izbora najprimernejšega modela ter načina in pogojev za morebitno soinvestitorstvo na jedrskih novogradnjah.
37. Državni zbor Republike Slovenije izpostavlja pomen razvoja domačih dobavnih verig za komponente, materiale in storitve.
38. Državni zbor Republike Slovenije poziva k nadaljevanju sodelovanja med lokalnimi skupnostmi z jedrskimi deležniki.
39. Državni zbor Republike Slovenije poudarja pomen raziskav in razvoja na področju jedrske energije, vključno z možnostjo uporabe naprednih reaktorjev.
40. Državni zbor Republike Slovenije poziva k vzpostavitvi odprtega in transparentnega dialoga z vsemi deležniki glede rabe jedrske energije, vključno s posvetovanji, javnimi razpravami in informacijskimi kampanjami.
41. Državni zbor Republike Slovenije spodbuja pristojne državne institucije, naj sodelujejo z mednarodnimi partnerji in organizacijami, da se zagotovi izmenjava znanja, izkušenj in najboljših praks na področju jedrske energije.

Zaključek

42. Državni zbor Republike Slovenije izraža zavezo k trajnostnemu, varnemu, miroljubnemu in odgovornemu izkoriščanju jedrske energije, z vključevanjem vseh deležnikov v proces odločanja ter sprejema to resolucijo o dolgoročni miroljubni rabi jedrske energije v Sloveniji kot okvirno usmeritev za oblikovanje politik na tem področju.